

DE HOEKSTEEN VAN DUURZAAMHEID:

HET OPSTELLEN VAN EEN DUURZAAMHEIDSPROGRAMMA VOOR DE MAAKINDUSTRIE

Introductie

Op een planeet met 8 miljard mensen, in een post-pandemisch tijdperk, heeft de dreiging van klimaatverandering ons nog bewuster gemaakt van de beperkte hulpbronnen op de aarde en hoe haar delicate systemen gemakkelijk kunnen worden verstoord door menselijke invloeden¹. Het onderwerp duurzaamheid is overal ter wereld een cruciaal onderdeel geworden van het strategisch bedrijfsbeleid. Een bedrijf kan niet overleven in de huidige markt zonder duurzaamheid in zijn activiteiten op te nemen.

In Nederland werkt 15,82% van de bevolking in de industrie: een volle 7% meer dan het wereldwijde gemiddelde². De maakindustrie is niet alleen verantwoordelijk voor continue werkgelegenheidsopties, maar speelt ook in op de vraag van de consument door essentiële producten en diensten beschikbaar te stellen. Aan de andere kant is deze sector ook verantwoordelijk voor een vijfde van de koolstofemissies wereldwijd en verbruiken ze 54% van de energiebronnen ter wereld³. De verwerkende industrie speelt een zeer belangrijke rol bij het versnellen van de klimaatverandering en zou als zodanig ook extra inspanningen moeten leveren om de effecten hiervan te verzachten. Hierdoor staan fabrikanten over de hele wereld nu onder druk om te voldoen aan een nieuw beleid om duurzamer te gaan werken. Maar waar moeten ze beginnen?

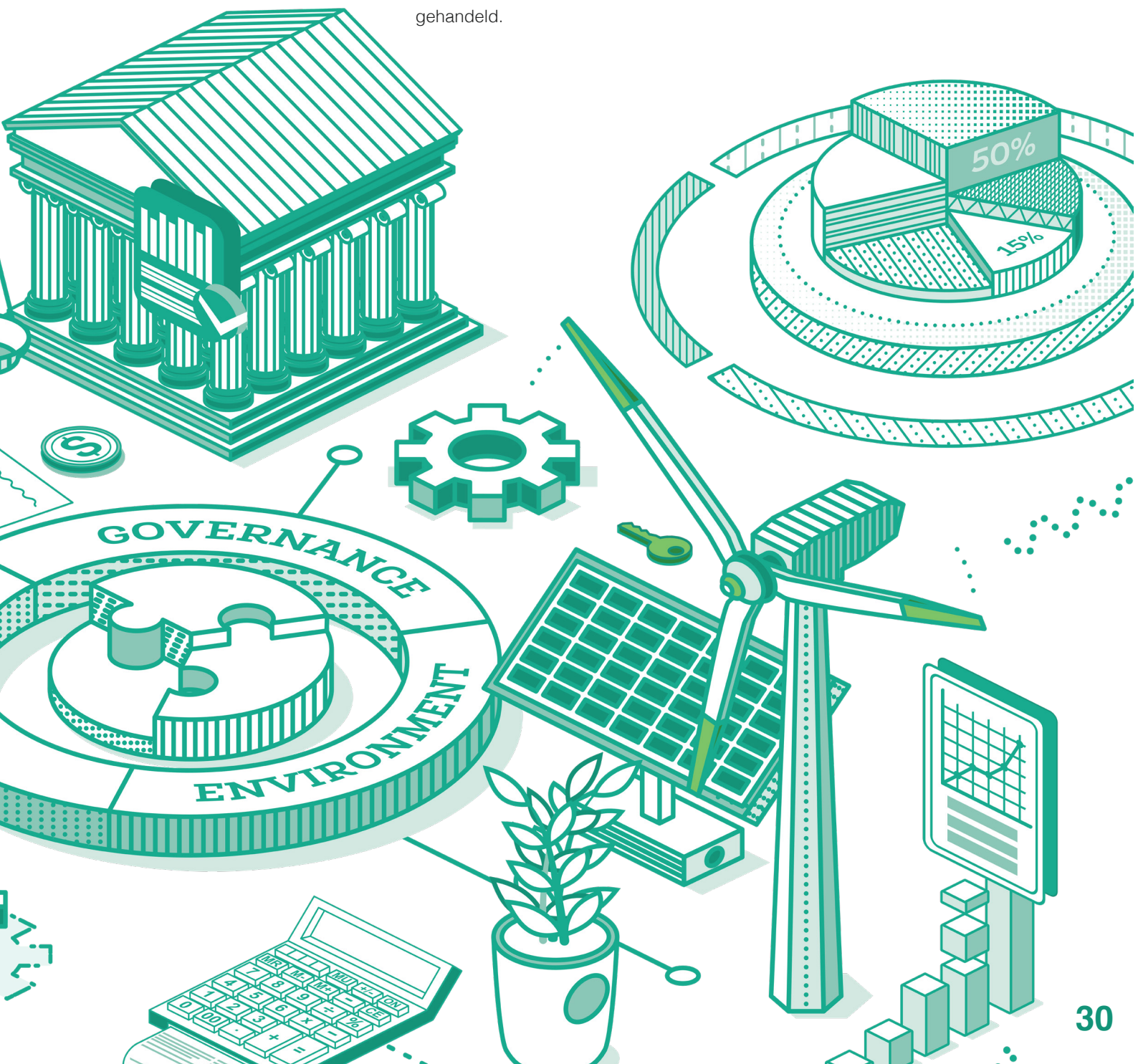
Het opstellen van een ESG-strategie

Een ESG-strategie (Environmental, Social, and Governance: milieu, maatschappij en bestuur) is gericht op het opzetten van duurzaamheidsinspanningen van bedrijven op deze drie gebieden. Belangrijke onderwerpen worden opgenomen in een raamwerk dat helpt te begrijpen hoe de organisatie met kansen en risico's omgaat. Het implementeren van een ESG-strategie is een groeiende trend die de bestaande MVO-inspanningen

(maatschappelijk verantwoord ondernemen) verbetert en hun impact vergroot. Bedrijven met een ESG-strategie hebben meer kans om waarde te creëren en beter te presteren in de huidige markt⁴. Productiebedrijven zouden een ESG-strategie moeten opstellen die de duurzaamheidsinitiatieven meet, deze vertaalt in prestatie-indicatoren en verbetering ervan stimuleert. Een ESG-strategie bestaat uit verschillende onderwerpen die zijn onderverdeeld in drie categorieën. Bij elk onderwerp hoort een reeks "subonderwerpen" met bepaalde eisen voor gegevensverzameling en meetprocedures die resulteren in indicatoren waarnaar kan worden gehandeld.

Een duurzaamheidsprogramma voor de maakindustrie

Duurzaamheid van bedrijven moet ergens beginnen, en door een basisuitgangspunt voor gegevensverzameling en -meting te nemen, kan een bedrijf beginnen met duurzaamheidsprojecten en het aanpakken van duurzaamheidskwesaties. Het volgende programma is opgesteld om te kunnen voldoen aan de meest urgente onderwerpen voor de maakindustrie in Nederland.

In een ESG-beleid worden drie onderwerpen gedefinieerd. Hieronder worden ze kort toegelicht:

E voor Environment: het milieu

De milieufactor richt zich op alle inspanningen met betrekking tot de natuur, waarop bedrijven een aanzienlijke impact hebben. Hierbinnen worden drie thema's gedefinieerd:

1. *CO₂-voetafdruk* – meten en verminderen van de koolstofvoetafdruk in de hele waardeketen
2. *Energie-efficiëntie* – relatieve vermindering van het energieverbruik en inkoop uit duurzame energiebronnen
3. *Afvalbeheer* – het volgen en beheren van afvalstromen, het vaker hergebruiken van verpakkingen en het terugwinnen van afval

S voor Social: de maatschappij

De maatschappelijke factor richt zich op alle organisatorische inspanningen die een direct effect hebben op de samenleving en de kwaliteit van leven. De onderwerpen die hierbinnen worden gedefinieerd:

1. *Werkgelegenheid* – het effectief meten en verminderen van personeelsverloop
2. *Gezondheid en veiligheid* – de naleving van de hoogste gezondheids- en veiligheidsnormen standaardiseren
3. *Training en opleiding* – het meten van de inzet voor continu leren en het trainen van personeel over alle onderwerpen die relevant zijn voor hun persoonlijk welzijn en professionele ontwikkeling

G voor Governance: bestuur

De bestuursfactor richt zich op systemen en processen die bepalen hoe een organisatie wordt bestuurd. De onderwerpen binnen Governance worden als volgt gedefinieerd:

1. *Bedrijfsethiek* – het bieden van training en effectieve communicatie over het anticorruptiebeleid
2. *Strategieën voor onvoorziene omstandigheden* – zorgen voor de juiste processen en procedures voor hoe te handelen in het geval van een calamiteit en hoe te reageren op onvoorziene gebeurtenissen
3. *Inkoopbeleid* – stel ethische normen vast voor inkoop om potentiële risico's in de toeleveringsketen te minimaliseren

Een ESG-strategie is grotendeels gebaseerd op de drie pijlers van duurzaamheid: people, planet en profit. De drie gebieden sluiten elkaar niet uit, en veranderingen op het ene gebied zullen onvermijdelijk een impact hebben op de andere gebieden. Het balanceren van inspanningen rond alle drie de onderwerpen is de sleutel tot het bereiken van echte duurzaamheid.

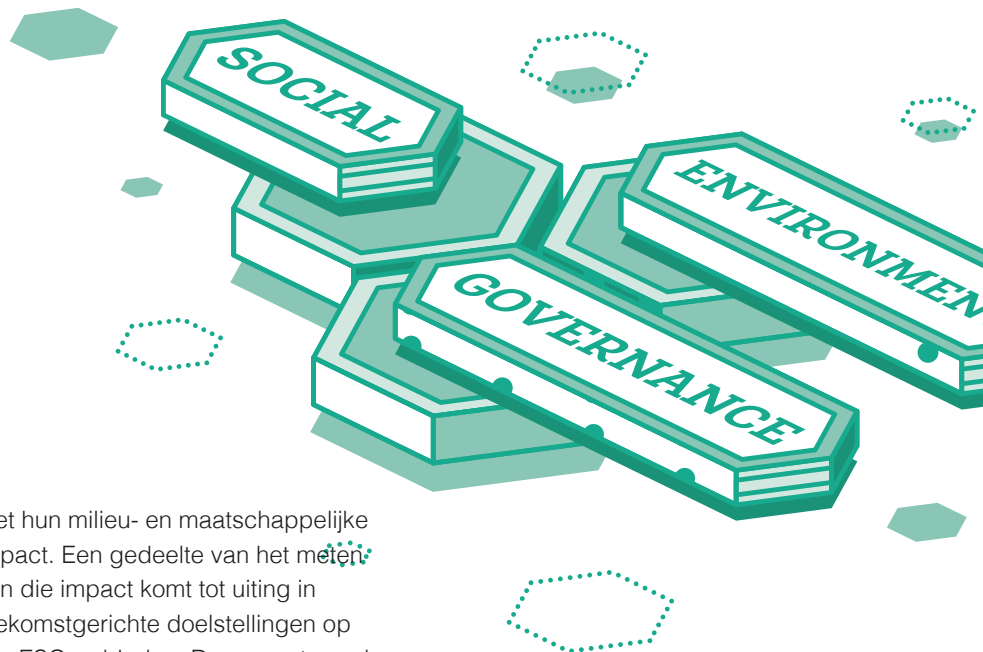
De richtlijn voor duurzaamheidsrapportages

Duurzaamheid als concept is gericht op het creëren van bewustzijn en het aanzetten tot acties die de effecten van klimaatverandering belemmeren. Wereldwijde inspanningen om de effecten van de opwarming van de aarde te verzachten, hebben bijgedragen aan een nieuw beleid en nieuwe wetgeving met grootschalige impact. Vanaf 2025 moeten alle bedrijven die actief zijn binnen de Europese Unie, ongeacht de grootte, hun activiteiten rapporteren volgens gestandaardiseerde eisen en richtlijnen⁵. Bedrijven moeten niet alleen hun financiële prestaties bekendmaken, maar ook hoe deze verband houden

met hun milieu- en maatschappelijke impact. Een gedeelte van het meten van die impact komt tot uiting in toekomstgerichte doelstellingen op alle ESG-gebieden. De rapporterende organisatie moet kunnen bewijzen dat hun duurzaamheidsactiviteiten in overeenstemming zijn met hun bedrijfsmodel, strategie en intern beleid. Het duurzaamheidsprogramma is niet alleen afgestemd op deze vereisten, maar bevat ook al de basislijn voor rapportages volgens de CSRD-richtlijnen, Corporate Sustainability Reporting Directive.

De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties

Als onderdeel van hun 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling zijn de lidstaten van de Verenigde Naties het eens geworden over 17 doelen die een

betere toekomst garanderen. Deze doelen zijn bedoeld om te worden gebruikt als common language die ieders belangen weerspiegelt; van individuen tot grote organisaties. Hoewel de doelen zijn gebaseerd op wereldwijde normen, wordt van geen enkele individuele organisatie verwacht dat ze actief bijdragen aan alle doelen⁶. De doelen die het meest gerelateerd zijn aan de maakindustrie en gemakkelijk haalbaar zijn, zijn:

Doel 8: Waardig werk en economische groei

De maakindustrie in Nederland is verantwoordelijk voor een groot deel van de economie. Het bieden van fatsoenlijk, inclusief en productief werk is essentieel voor economische groei.

Doel 9: Industrie, innovatie en infrastructuur

Het bevorderen van duurzame industrialisatie vereist een veerkrachtige infrastructuur en het bevorderen van innovatie. Er zijn grote economische en maatschappelijke voordelen verbonden aan innovatieve duurzaamheidsprojecten.

Doel 12: Verantwoorde consumptie en productie

Wereldwijde consumptie- en productiepatronen zijn de drijvende kracht achter de wereldeconomie. Als zodanig is efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen essentieel om de negatieve impact van de maakindustrie op de planeet te verminderen.

Doel 13: Klimaatactie

De maakindustrie is een van de eerste sectoren die getroffen worden door de gevolgen van klimaatverandering. Dit doel heeft betrekking op alle activiteiten waarbij dringend actie wordt ondernomen om de effecten ervan te beperken.

De maakindustrie biedt werk aan duizenden mensen uit binnen- en buitenland, en biedt hun fatsoenlijk werk en dito beloning volgens Nederlandse normen (Doelstelling 8). De industrie heeft de mogelijkheid

om de toepassing van nieuwe technologieën te bevorderen en duurzaamheid in de productie te stimuleren door innovatie (doel 9). Een duurzaamheidsprogramma formaliseert huidige en toekomstige inspanningen om de energieconsumptie en het afvalbeheer te verbeteren (doel 12). En tot slot zullen milieu-initiatieven en -doelstellingen, zoals de overgang naar duurzame energiebronnen, zorgen voor een vermindering van de koolstofemissies met 45% in 2030 (doelstelling 13).

De uitdagingen van duurzaamheid

Het opstellen van een duurzaamheidsprogramma voor een productiebedrijf met wereldwijde activiteiten brengt uitdagingen met zich mee. Omdat duurzaamheid zo'n breed onderwerp kan zijn, kan het een uitdaging zijn om de reikwijdte te beperken en onderwerpen aan te pakken die niet alleen relevant maar ook meetbaar zijn. Het definiëren van de belangrijkste organisaties en initiatieven die het wereldwijde beleid zullen stimuleren in een wereld waarin iedereen zijn eigen versie van duurzaamheid pusht, kan een andere uitdaging zijn. Het bepalen van een richting voor duurzaamheid die breed genoeg is om compleet en overkoepelend te zijn, zonder de scope zo breed te maken dat het onbeheersbaar wordt, is waarschijnlijk de lastigste uitdaging. Uitdagingen zullen komen en gaan met elk nieuw gegeven waarvoor bepaalde activiteiten aangepast moeten worden. Het herkennen van die uitdagingen kan alleen maar een positieve weerslag hebben op organisaties, omdat dit het gevolg is van echt transformatieve inspanningen.

Conclusie

Toch kan duurzaamheid er voor elk bedrijf anders uitzien, zelfs als de bedrijven zich in dezelfde branche bevinden. De reikwijdte en operationele mogelijkheden kunnen enorm variëren, maar een juiste mindset en visie zijn hierbij leidend. Geen enkele oplossing zal voor iedereen werken, maar

het hebben van een startpunt voor toekomstige duurzame ontwikkelingen is een noodzakelijke eerste stap. De resultaten van de gegevensverzameling over het eerste jaar zullen nuttige inzichten opleveren voor het verder verbeteren en uitbreiden van het duurzaamheidsprogramma. Het kan ook praktische kwesties aan het licht brengen waarvoor mogelijk een heroverweging van bepaalde indicatoren nodig is. Geen enkel duurzaamheidsprogramma is fool-proof. Alleen door te meten, te testen en te verbeteren kan de maakindustrie een effectieve route vinden naar echte duurzaamheid. Alle bedrijven moeten ergens beginnen, en het beste moment om hieraan te beginnen was gisteren. ■

Authors:

Marten Toxopeus

Assistant Professor,
Design, Production and
Management,
University of Twente

Ale Sarmiento

MSc IDE student,
University of Twente

Sources

1. United Nations. (2022, November 15). Day of 8 Billion. <https://www.un.org/en/dayof8billion>

2. Trading Economics. (2023). Netherlands - Employment In Industry (% Of Total Employment) - 2023 Data 2024 Forecast 1969-2020 Historical. <https://tradingeconomics.com/netherlands/employment-in-industry-percent-of-total-employment-wb-data.html>

3. World Economic Forum. (2022, March 23). Reducing the carbon footprint of the manufacturing industry through data sharing. <https://www.weforum.org/impact/carbon-footprint-manufacturing-industry/>

4. Corporate Governance Institute. (2022). Companies with strong ESG perform better. <https://www.thecorporategovernanceinstitute.com/insights/news-analysis/companies-with-good-esg-perform-better/>

5. European Parliament and Council. (2022). Directive (EU) 2022/2464. On corporate sustainability reporting. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>

6. United Nations. (2023). The 17 Goals. <https://sdgs.un.org/goals>